Европейски икономически
и социален комитет

СТАНОВИЩЕ

Европейски икономически и социален комитет

Стратегическият подход на Европейския съюз към Черноморския регион

Съвместно съобщение до Европейския парламент и Съвета —
Стратегическият подход на Европейския съюз към Черноморския регион
(JOIN(2025)135 final)

REX/609

Докладчик: **Милена АНГЕЛОВА**

www.eesc.europa.eu

@EU_EESC @EuropeanEconomicAndSocialCommittee @european-economic-social-committee @eu_civilsociety @EESC

BG

Съветник	Даниела БОБЕВА
Искане за консултация	Европейска комисия, 14.7.2025 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Документи на Европейската комисия	JOIN(2025)135 final
Компетентна секция	„Външни отношения“
Приемане от секцията	7.11.2025 г.
Приемане на пленарна сесия	3.12.2025 г.
Пленарна сесия №	601
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	186/1/3

1. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

1.1 Европейският икономически и социален съвет (ЕИСК) приветства дългоочакваната инициатива на Европейската комисия и на върховния представител на Съюза и заместник-председател на Комисията (ВПЗП), за която Европейският съвет[1] призова, да се отдели специално внимание на Черноморския регион, като предложи стратегически подход на Европейския съюз (ЕС) към Черноморския регион — „център на сигурност, стабилност и просперитет“ („стратегически подход“). Тази инициатива отразява неотдавнашните промени в геополитическата ситуация и поставя основите на цялостен подход в условията на несигурност, фрагментираност и неяснота за бъдещето на Черноморския регион. ЕИСК отбелязва обаче, че тя идва с известно закъснение и призовава за бързи и решителни действия за нейното изпълнение и за обезпечаването ѝ с достатъчно ресурси.

1.2 ЕИСК подчертава, че въпреки че всички държави в региона поемат негативните последици от военните действия, не на всички от тях беше предоставена целева социална и икономическа подкрепа, съизмерима с положените от тях усилия и жертви. Това се отнася в особено голяма степен за България и Румъния. Последният пример, който свидетелства за това, е фактът, че в предложението за бюджет на ЕС за периода 2028—2034 г. Черно море не е признато като военна граница. И двете държави действат внимателно в подкрепата за Украйна, Молдова и други засегнати държави, като изпълняват политиката на Комисията за налагане на санкции срещу Русия, жертвайки редица източници на конкурентоспособност и плащайки висока цена, тъй като икономиките им се свиват, докато други държави в региона извличат печалба[2].

1.3 ЕИСК настоява Комисията в ускорени темпове, въз основа на консултации с държавите членки на ЕС, с държавите от Черноморския регион и с всички заинтересовани страни, да пристъпи бързо, в идеалния случай до края на 2025 г., към изготвянето на прагматична и финансово обезпечена стратегия за развитието на региона („стратегия“). Тя трябва да се състои от конкретен план за действие, ясен график за изпълнение и — най-важното, специален бюджет с цел преодоляване на натрупалите се проблеми и предизвикателства и очертаване на по-дългосрочна визия за сътрудничеството и ролята на ЕС в региона.

1.4 ЕИСК изразява съжаление, че предишната рамкова политика на ЕС („Черноморско взаимодействие“ (BSS) от 2007 г.[3]) за региона не обхващаше измерението, свързано със сигурността, и подчертава необходимостта инициативите на ЕС във връзка със сигурността в Черноморския регион да доведат до осезаеми резултати. Той подчертава, че е необходимо да се реши проблемът с липсата на ефективна стратегическа координация както между държавите членки и институциите на ЕС, така и между ЕС, НАТО[4] и други международни организации (ООН, ОССЕ и др.). Това е крайно необходимо, тъй като се

---

1 Заключения на Европейския съвет, https://www.consilium.europa.eu/media/brya2bbj/euco-conclusions-27062024-bg.pdf, стр. 33.

2 Руският внос в Турция преди войната беше 29 милиарда щатски долара, понастоящем е 44 милиарда щатски долара.

3 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0160.

4 Вж. *„Социалните медии и алгоритмите на ИИ: гарантиране на правото на точна информация и видимостта на висококачествено съдържание в цяла Европа, особено по отношение на Източна и Централна Европа“*.

наблюдава все по-силно „милитаризиране“ на Черноморския регион, което оказва неблагоприятно въздействие върху социално-икономическото развитие.

1.5 ЕИСК подчертава необходимостта от спешно разработване и актуализиране на предишната политическа рамка за региона (BSS) и новия стратегически подход на ЕС, за да се помогне на местните участници за изработването на обща визия за регионалното сътрудничество в Черноморския регион[5]. Това се дължи на геополитическите и геоикономическите интереси, които засягат цялостното положение и поставят всякакви възможни решения извън способностите и капацитета на държавите в региона. За справяне с тази ситуация бъдещата стратегия следва да бъде разработена на равнището на ЕС, да включва необходимите политики за насърчаване и подкрепа на регионални решения на регионалните проблеми и да предоставя съответните ресурси и инструменти за тяхното прилагане, включително въз основа на изпълнението на международни договори и конвенции. ЕИСК подчертава необходимостта да се работи с регионалните организации като Организация за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество, организациите в рамките на ООН и др. при условията на ангажимент от тяхна страна за спазване на принципите и стратегическите насоки на ЕС[6].

1.6 ЕИСК подчертава, че постигането на траен мир е необходимо и съществено предварително условие за устойчивото икономическо развитие и със съжаление отбелязва, че това липсва като цел в документа. Без нормализирането на отношенията в региона не е възможно да се гарантира неговият просперитет. Стратегическият подход следва да включва краткосрочни стратегии, разработени въз основа на алтернативни сценарии, изготвени в съответствие с международното право. Той следва да отговори на съществуващите и очакваните предизвикателства с оглед на постигането на устойчив и траен мир възможно най-бързо и, на тази основа, следва да разработи всеобхватни планове за дългосрочно социално-икономическо сътрудничество в региона. ЕИСК призовава за допълнителни усилия за гарантиране на спазването на международните трудови стандарти в региона, за да се стимулира социалният диалог на всички равнища, като предпоставка за функционираща социална пазарна икономика. Тези цели бяха допълнително потвърдени на срещата на министрите относно междурегионалната сигурност и свързаност, проведена на 20 октомври в Люксембург[7].

---

5 BSS беше успешна в рамката, в която беше разработена: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11900-2024-INIT/en/pdf и https://www.eeas.europa.eu/eeas/black-sea-synergy-success-regional-cooperation-despite-challenges_en.

6 Като се вземат предвид ограниченията на взаимодействията между ЕС и Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС) в настоящия контекст на агресивната война на Русия срещу Украйна, която засегна в по-общ план динамиката на взаимодействието между ЧИС и ЕС, както е очертано по същество в доклада за изпълнението JSWD/4-ти доклад за изпълнението на BSS (стр. 22—23). От секторна гледна точка взаимодействието между ЧИС и ЕС продължи да се осъществява чрез Общата морска програма и нейния научен стълб — Стратегическата програма за научни изследвания и иновации за Черно море. Тези взаимодействия са ограничени до участието на Постоянния международен секретариат на ЧИС в тези инициативи като наблюдател. Като част от отговора на ЕС (13), участието на Русия в BSS беше преустановено, както и всички форми на сътрудничество на регионално и национално равнище със заинтересовани страни от публичния сектор в Русия.

7 Участниците подчертаха решимостта си да задълбочат сътрудничеството в области от общ интерес, да повишат взаимната издръжливост и да насърчават по-свързани, сигурни и просперираци региони. Участниците обсъдиха амбициозна програма за междурегионална свързаност.

1.7 ЕИСК подчертава, че за да се разработи и приложи всеобхватна и ефективна стратегия за Черно море, която обединява сигурността, икономиката и опазването на околната среда в рамките на сложна и динамична геополитическа среда, е необходимо да се гарантира:

- ясна международна подкрепа;
- всеобхватна финансова рамка;
- последователен подход и ефективна координация на национално и регионално равнище;
- сътрудничество за синхронизиране на политиката и инфраструктурата;
- създаване на работни групи за всеки стълб;
- определена времева рамка;
- и план за действие.

От тази гледна точка ЕИСК приема стратегическия подход като първа стъпка в един цялостен процес и призовава той да бъде изпълнен в ускорени срокове и обезпечен с ресурси и капацитет за изпълнение. От ключово значение за неговия успех ще бъде Комисията да инициира и започне бързо консултации с всички съответни международни организации, държавни представители и заинтересовани страни.

1.8 ЕИСК счита, че основно ограничение на стратегическия подход е, че той се основава изцяло на съществуващите финансови инструменти и бюджетни наличности, включени в многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г.[8] Опитът от последните години показва, че тази финансова рамка е фрагментирана, недостатъчна и неефективна за постигане на амбициозните цели. Освен това нейните ресурси са или вече изчерпани, или разпределени за други проекти. За бизнеса, социалните партньори и организациите на гражданското общество (ОГО) от региона е много трудно да се ориентират в тази мрежа от различни програми и условия. Ето защо ЕИСК отправя искане инструментите да бъдат опростени, консолидирани и приоритизирани, за да се постигне непосредствен и видим ефект.

1.9 ЕИСК препоръчва да се направи задълбочен анализ на ефекта на всички тези действащи и досега инструменти и на тази основа да се формулират по-конкретни и по-ясни ангажименти по отношение на тяхното използване и занапред. Той призовава настоятелно Комисията да задели специални ресурси в МФР за периода 2028—2034 г., като използва оптимално различните програми, включени в нея.

1.10 Успоредно с акцента, който постояват върху укрепването на демократичната издръжливост и икономическия просперитет в държавите от Черноморския регион създателите на политики на ЕС следва да обмислят всеобхватен подход във връзка с опасенията по отношение на сигурността. За тази цел следва да се отдели по-голямо внимание на борбата с хибридните заплахи и слабости в управлението, които могат да

8 МФП за периода 2021—2027 г. посредством Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество (ИССРМС), Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III), Механизма за свързване на Европа, „Хоризонт Европа“, Европейския фонд за отбрана (ЕФО) и схемата на ЕС за иновации в областта на отбраната (EUDIS), политиката на сближаване (ЕФРР), програмата „Цифрова Европа“, InvestEU, програмата LIFE, „Еразъм+“, плана „ReArm Europe“/Готовност 2030“, Европейския механизъм за подкрепа на мира и механизма за Украйна.

подкопаят регионалната стабилност. ЕИСК призовава Комисията, НАТО и другите институции да положат повече усилия за противодействие на тези „меки“ заплахи.

1.11 Противодействието на хибридните заплахи в региона следва да бъде включено като стратегически приоритет, като се отдели специално внимание на Молдова, обект на атаки от страна на Русия предимно чрез манипулиране на информация и вмешателство и политическа дестабилизация, и на Грузия, където руското влияние укрепва местни участници и дискурси, които подкопават демократичните процеси и ценности.

2. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

2.1 По искане на Европейския съвет през юни 2024 г. Комисията и ВПЗП приеха съвместно съобщение относно стратегическия подход на ЕС към Черноморския регион. Инициативата е разработена така, че да се основава на съществуващата рамка на BSS. ЕИСК изразява съжаление, че подготовката на предложението отне толкова дълго време и че представяйки „стратегически подход“, а не „стратегия“ с ясно определени цели, новата инициатива показва по-ниско равнище на амбиция и би могла да представлява пропусната възможност за ЕС да се утвърди като ключов участник в региона.

2.2 Черно море заема стратегическа позиция между Европа, Близкия изток и Кавказ и е пресечна точка на търговски пътища и енергопроводи (нефт и газ). От края на Студената война Русия непрекъснато се опитва да си възвърне изгубеното си влияние и да установи ново, по-благоприятно за нейните интереси равновесие в Черноморския басейн. Тя предизвика и замрази конфликти в по-широкия регион (Нагорни Карабах в Азербайджан и Армения до 2023 г., Абхазия и Южна Осетия в Грузия, Приднестровието в Молдова и установяването на нова военноморска база в Очамчира[9]). Русия се ангажира да насърчава регионалното сътрудничество, например в рамките на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС) и нейната Парламентарна асамблея (ПАЧИС), но предприе стъпки в противоречие с тези ангажименти, като атакува съседна Украйна.

2.3 ЕИСК отбелязва със съжаление, че през последните години регионалното измерение на Черно море отсъства до голяма степен в политическия дневен ред на ЕС. Редица заинтересовани страни очакват ЕС да адаптира подхода си към новата обстановка по отношение на сигурността и геополитическите реалности в Черноморския регион. Това би могло да включва проучване на заплахите за сигурността, изграждане на регионална издръжливост, подкрепа за свободата на корабоплаването и противодействие на хибридни и кибернетични дейности. Съгласуваността и последователността на инициативите на ЕС в Черно море и координираните действия на регионално равнище между ЕС и единомислещите партньори са от първостепенно значение.

2.4 ЕИСК отбелязва, че областите на сътрудничество, определени от инициативата BSS, бяха препотвърдени като цяло, като същевременно се полагат усилия за прегрупирането им около настоящите приоритети, а именно сигурността, свързаността и подготвеността.

9 https://www.eeas.europa.eu/delegations/vienna-international-organisations/eu-statement-response-report-co-chairs-geneva-international-discussions_en.

ЕИСК би желал да се постави по-силен акцент върху сигурността (морска сигурност, свобода на корабоплаването, защита на инфраструктурата, незаконна миграция), отколкото върху отбраната и въпирането, където се очаква лидерството на НАТО да постигне напредък. Гърция, България и Румъния участват в програмата на ЕС за военна мобилност, а Украйна, Молдова и Грузия получават средства от и допринасят за общата политика за сигурност и отбрана и Европейския механизъм за подкрепа на мира (понастоящем замразен с Грузия). Предизвикателствата пред сигурността в Черно море произтичат не само от междудържавни конфликти, но и от хибридни и авторитарни тенденции в страните партньори, които отслабват демократичната легитимност и ги правят уязвими на външно манипулиране.

2.5 Като отбелязва, че инициативата не се ползва от специално финансиране, тъй като разчита на други политики и инструменти на ЕС, нито предхожда план за действие с ясно определени цели, които да бъдат постигнати, ЕИСК предупреждава със съжаление, че нейното изпълнение ще бъде трудно за оценка и наблюдение.

3. ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

3.1 ЕИСК със съжаление констатира, че въпреки някои похвални усилия досегашните инициативи в областта на икономическото сътрудничество в Черноморския регион не дават очакваните резултати. В условията на нараснала несигурност в региона, загубите на икономиките влошават социалните и икономическите перспективи, като възпрепятстват регионът да разгърне своя висок икономически потенциал. Освен преките загуби от войната се увеличиха и регионалните разходи за доставка, прекъсванията във веригите на стойността и веригите на доставка, проблемите с логистиката и пристанищните операции, повредите на инфраструктурата, създадоха се нови търговски ограничения, увеличиха се морските застраховки и цените на горивата. Затова призовава стратегическият подход да вземе по-категорично предвид икономическите загуби на страните в региона и да се предложат мерки за тяхното компенсиране.

4. КОНКРЕТНИ БЕЛЕЖКИ

4.1 *Сигурност*

4.1.1 ЕИСК със съжаление отбелязва, че BSS не проработи поради възникването на грузинско-руския конфликт, както и поради агресията на Русия в Украйна. Към момента не съществува стратегия, ангажираща всички страни от региона, и нито един документ в областта на контрола над въоръженията[10].

4.1.2 ЕИСК приветства предложенията в стратегическия подход по отношение на морската сигурност и безопасност и препоръчва ЕС да подкрепи и разшири добрите практики, като например военноморската инициатива между България, Румъния и Турция за прочистване на националните морски пространства на трите страни от мини. Той призовава за бързо

10 Има действащ Меморандум за разбирателство между правителствата на Република България, Румъния и Република Турция за създаване на Противоминна военноморска група в Черно море (MCM Black Sea), в сила от 2024 г.

привеждане в изпълнение на предложението за изграждане на Център за морска сигурност в Черно море въз основа на вече изградената с финансиране от ЕС инфраструктура за наблюдение на морския трафик в Черно море.

4.2 ***Социално-икономическа среда***

4.2.1 ЕИСК със съжаление отбелязва, че стратегическият подход не разглежда едно от най-големите предизвикателства в региона — миграцията. Черноморският регион е поставен под натиск от миграция (включително трудова), както външна — от страни извън него, така и вътрешна — между отделните държави в региона. Тази динамика носи както позитиви, така и рискове, включително за стабилността, което оказва пряко въздействие върху миграцията в ЕС, тъй като Черно море все повече се използва като коридор за незаконна миграция. За да предостави инструменти за справяне с тази ситуация бъдещата стратегия следва да предвиди системи за ранно предупреждение и протоколи за преодоляване на кризата с бежанците, борба с трафика на хора и насърчаване на трудовата миграция между страните посредством междуправителствени спогодби за заетост и други инструменти, които спомагат за управлението на миграцията.

4.2.2 ЕИСК призовава за задълбочена оценка и при необходимост — за актуализиране на съществуващите споразумения за търговия с държавите от региона. Те създават необходимата рамка, но в новите условия в световната търговия се нуждаят от актуализиране. ЕИСК споделя констатацията, че трябва да се използва пълният потенциал на тези споразумения, да се идентифицират евентуалните пречки и да се предприемат необходимите промени за тяхното отстраняване с цел намаляване на търговските дисбаланси и нарастване на взаимната търговия[11].

4.2.3 Предвид сериозните предизвикателства пред търговията в региона, стратегическият подход трябва да отчита както общите загуби за икономиката на Черноморския регион от агресията на Русия срещу Украйна, така и преструктурирането на външнотърговските потоци. ЕИСК предлага в стратегическия подход да се вземе предвид възможността за увеличаване на разпокъсаността на търговията в региона при евентуалното въвеждане на диференцирани мита за отделните страни в региона в търговията със САЩ, което ще окаже въздействие и върху търговията на ЕС с региона. На тази основа предлага да се разгледат и развият възможностите за нарастване на търговията в региона и с ЕС.

4.2.4 ЕИСК приветства представените в стратегическия подход идеи за насърчаване на изследванията и иновациите и цифровизацията в региона като продължение на съществуващите възможности. Поради високото равнище на приоритетност на критичните суровини за ЕС, ЕИСК предлага тяхното осигуряване да се посочи като един от основните приоритети в стратегическия подход, с ясни ангажименти от страна на ЕС за инвестиции и финансиране на стратегически проекти. В това отношение трябва да се вземат предвид и някои уникални за Черно море особености, като например фактът, че то е най-голямото

11 Между някои страни съществуват големи дисбаланси — огромни търговски дефицити. Това е много важен въпрос — България има търговски дефицит в размер на 1,186 милиарда лева и само с Украйна — 606,4 млн. евро.

хранилище на сероводороди, които биха могли да се използват при разработването на нови енергийни източници.

4.2.5 Стратегическият подход се съсредоточава върху създаването на независим пазар на енергия, в който да се интегрират възобновяемите източници на енергия, и върху стабилността и устойчивостта на енергийните системи. ЕИСК подкрепя тези цели и интеграцията на пазара на енергия, но подчертава, че разширяването на търговията на енергия през граници в региона трябва да се съобрази с ефектите върху цените и дългосрочните инвестиции в сектора. Във връзка с това ЕИСК настоява да се въведе механизъм, който да компенсира свръхвисоките цени на електроенергията в региона до намирането на устойчиво решение. Той подчертава, че не счита за целесъобразно в стратегическия подход да се акцентира единствено върху производството на енергия от възобновяеми източници. Подкрепата за проекти за енергия от възобновяеми източници трябва да се съобразява с рисковете от дебалансиране на енергийните системи. Освен това е неуместно да се поставя цел за намаляване на потреблението на енергия в региона, като се има предвид че той значително изостава по потреблението на енергия на човек. ЕИСК предлага да се положат специални усилия за намаляване на енергийната бедност в региона.

4.2.6 ЕИСК намира идеята за създаването на коридор за зелена енергия за привлекателна, но на този етап на нейното формулиране и обсъждане в ЕС е твърде рано да се постави като изискване на ЕС към региона[12]. Той обаче подчертава необходимостта от извършване на цялостна оценка на региона, за да се оцени неговият капацитет, ресурси и готовност да служи като коридор за устойчив транспорт и зелена енергия между Централна Азия и ЕС.

4.2.7 ЕИСК приветства подкрепата за насърчаване на „синята икономика“, която се отнася до подобряване на възможностите за сътрудничество между заинтересованите страни в областта на морското дело, и генерирането на устойчив син растеж и иновации в Черноморския регион и се основава на Общата морска програма за Черно море. Той обаче призовава за нови импулси, за да се постигнат значими резултати. Една от пречките в това отношение е фактът, че някои държави в региона нямат свои собствени морски пространствени планове, а в случай че такива планове съществуват, в тях липсва координация и по-добра синхронизация[13].

4.2.8 ЕИСК констатира, че досегашните инициативи на ЕС за насърчаване на свързаността в региона подкрепят в недостатъчна степен многонационалните връзки и проекти. Той настоява за разширяване на инициативите за свързване на страните вътре в самия регион с междудържавен характер в двата им основни сегмента — комуникация през морето и магистрален пръстен. ЕИСК счита, че това е продължение на програмата Global Gateway на ЕС, която включва създаването на цифрови и транспортни инфраструктури в Черноморския регион чрез разработването на платформи и услуги за електронна логистика и цифров транспортен коридор, позволяващи улесняване на търговията между държавите

12 Зелен енергиен коридор, свързващ производството на чиста енергия в Кавказкия регион с пазарите на ЕС, например чрез подводни електропроводи.

13 България има приет морски пространствен план за периода 2021—2035 г.

от Кавказ и ЕС. Това ще гарантира хармонизирана търговия и мултимодален товарен транспорт въз основа на оперативно съвместими национални платформи за електронна логистика, сертифицирани за eFTI, включително обмен на свързани с търговията данни и документи в електронна форма.

4.2.9 ЕИСК отбелязва със съжаление, че повечето държави извън ЕС в региона не спазват международните трудови стандарти. В резултат социалният диалог в тези страни често остава абстрактно упражнение а ролята на тристранните институции — чисто формална. Не се провеждат редовни срещи, липсва програма, резултатите се свеждат до декларативни заключения, а реалните политики, включително в областта на справедливия преход, енергетиката или сигурността, международното сътрудничество, търговията и инвестициите, бюджета и данъчното облагане, промишлените политики — онези, които засягат работниците, се изготвят в други кабинети. Правните процеси често игнорират социалния диалог, а решенията относно политиките за „консолидация“ се налагат едностранно. Това подкопава доверието в демократичните институции и подсилва позициите на популистите и крайно дясната идеология, създавайки благодатна почва за чуждо вмешателство и невярна информация.

4.3 ***Селско стопанство и околна среда***

4.3.1 ЕИСК приветства факта, че една от водещите инициативи е насочена към „насърчаване на опазването на околната среда, устойчивостта и готовността по отношение на климатичните промени, гражданската защита“ и подкрепата за: създаване на издръжливост спрямо изменението на климата, адаптация и смекчаване на негативните въздействия от повишаване на температурата; защита на водните ресурси в региона, превенция и контрол на замърсяването на отделните компоненти на околната среда (въздух, почви, води, биоразнообразие) и прехода към кръгова икономика. При все това трябва да се отчете, че въпреки многобройните досегашни инициативи в тази област, не се отбелязва съществен прогрес. ЕИСК препоръчва стратегическият подход по-ясно да отчита спецификата на отделните региони, икономическите и социалните ефекти от предприеманите мерки, ограниченията във финансирането, различните и фрагментирани технологични предизвикателства и да включи споделена общоприложима от всички страни в региона програма от мерки по отношение на климатичните изменения с оглед на устойчивостта на черноморското крайбрежие и засегнатите общности.

4.3.2 ЕИСК отчита успеха на ЕС, който успя да създаде алтернативни пътища за селскостопанските стоки в условията на военната агресия на Русия срещу Украйна. Либерализирането на вноса на селскостопански стоки от Украйна подпомага функционирането на украинската икономика в условията на военните действия. ЕИСК препоръчва в стратегическия подход да се отразят посланията, съдържащи се в Декларацията на министрите на земеделието на България, Унгария, Полша, Словакия и Румъния относно земеделските аспекти в изменението на търговското споразумение между ЕС и Украйна.

4.4 ***Сътрудничество, ресурсно обезпечаване и отключващи условия***

4.4.1 ЕИСК призовава Комисията да разработи и предложи работеща и целево финансово обезпечена в рамките на МФР 2028—2034 г. стратегия въз основа на предложения стратегически подход. Тя следва да се предхожда от цялостен преглед на резултатите и оценка на ефекта от досега осъществените инициативи и степента на координация, като се идентифицират основните пречки пред реализирането на предложения подход. Някои от тях са свързани с недостатъчния институционален капацитет и амбиция за осъществяване на големи проекти от регионално значение. ЕИСК призовава настоятелно за създаването на работещ механизъм за консолидиране и координиране на многобройните, но с недостатъчен бюджет съществуващи схеми, програми и инициативи за сътрудничество в Черно море, за да се избегне настоящото припокриване. Изпълнението на стратегическия подход следва да се съсредоточи върху сектори, които имат регионален характер, които изискват високо ниво на взаимодействие между държавни, регионални, местни и недържавни участници и които имат трансграничен характер.

4.4.2 ЕИСК констатира забавяне на растежа на преките чуждестранни инвестиции в региона, включително от ЕС, и настоява в стратегическия подход да се разгледа този проблем и да се набележат мерки за насърчаване на презграничните инвестиции и тези от ЕС в региона с цялостен инвестиционен план (Investment Compact) за Черноморския регион, който да включва устойчиви проекти и такива, които разкриват достойни работни места. Стратегическият подход акцентира върху публичните инициативи и действията на държавите, но без участието на частния сектор и разширяването на частните инвестиции в инициативите и в многостранните проекти ефектът би бил ограничен. Един от важните проблеми е липсата на инвестиционни проекти на многостранна основа и във връзка с това Комитетът предлага в бъдещата стратегия да се дефинират конкретни и амбициозни водещи проекти. ЕИСК подкрепя привличането на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за финансирането на действията в изпълнение на стратегическия подход и предлага да се привлекат и други многостранни банки за развитие за осигуряване на значим ресурс за постигане на целите като Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), Черноморската банка за търговия и развитие (ЧБТР) и др.

4.4.3 ЕИСК приветства насърчаването на диалога с държавите партньори, но счита, че в стратегическия подход този диалог следва да се разшири както с бизнес организациите в региона, така и с множеството презгранични бизнес и икономически организации и сдруженията на местните власти. Националните институции съвместно с работодателски, синдикални и потребителски организации, трябва да участват в диалога. Предвид натрупания опит в Черноморското сътрудничество, тяхното участие ще допринесе за постигането на целите на стратегическия подход.

4.4.4 ЕИСК привлича вниманието върху свръхрегулацията и високата административна тежест[14] в цялостната нормативна рамка, приложима към Черноморския регион, и

[14] Съгласно Пакта за океана Комисията ще работи и за опростяване и синхронизиране на свързаните с океана задължения за докладване за държавите членки в съществуващото законодателство, с цел увеличаване на правната яснота и съгласуваност на политиките, като същевременно се намалява административната тежест.

призовава да се положат съществени усилия за тяхното намаляване. Следва да бъде обсъдена и необходимостта от национално съгласуване и координиране при прилагането на европейски и международни изисквания[15].

4.4.5 ЕИСК призовава за гъвкаво прилагане, включително дерогации от приложимата регулаторна рамка (напр. за държавите членки от Черноморския регион по отношение на най-обременяващите елементи на Зеления пакт и правилата за държавната помощ), като се има предвид, че в региона се извършват военни действия.

Брюксел, 3 декември 2025 г.

Председател на Европейския икономически и социален комитет
Séamus BOLAND

_____

15 Например: на международно равнище: Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби (MARPOL) от 1973 г., Конвенцията на ООН по морско право (UNCLOS) от 1982 г.; на европейско равнище: Директива 2008/56/ЕО (Рамкова директива за морска стратегия), Директива 2014/89/ЕС за установяване на рамка за морско пространствено планиране, Директива 2000/60/ЕО за установяване на рамка за действия на Общността в областта на политиката за водите, Европейският зелен пакт, стратегията за пластмасите, стратегията за кръговата икономика; и на регионално равнище, Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване от 1992 г., както и инициативи и в Черноморския регион като Стратегическата програма за научни изследвания и иновации, Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество и др.